

EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJA (ES) 2023/1951

2023 m. gegužės 10 d.

su pastabomis, sudarančiomis neatskiriamą sprendimo dėl Netaršios aviacijos bendrosios įmonės (iki 2021 m. lapkričio 30 d. – bendroji įmonė „Švarus dangus 2“) 2021 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo dalį

EUROPOS PARLAMENTAS,

- atsižvelgdamas į savo sprendimą dėl Netaršios aviacijos bendrosios įmonės 2021 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo,
  - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 100 straipsnį ir V priedą,
  - atsižvelgdamas į Transporto ir turizmo komiteto nuomonę,
  - atsižvelgdamas į Biudžeto kontrolės komiteto pranešimą (A9-0078/2023),
- A. kadangi Briuselyje įsikūrusi bendroji įmonė, skirta aeronautikos srities jungtinei technologijų iniciatyvai įgyvendinti, buvo įsteigta 2007 m. gruodžio mėn. pagal Septintąją bendrąją mokslinių tyrimų programą dešimties metų laikotarpiui („Švarus dangus 1“); kadangi 2014 m. gegužės mėn. Taryba pratęsė bendrosios įmonės veiklos laikotarpį pagal programą „Horizontas 2020“ iki 2024 m. gruodžio 31 d. („Švarus dangus 2“);
- B. 2021 m. lapkričio mėn. Taryba priėmė Reglamentą (ES) 2021/2085 ⁽¹⁾ Bendrąjį pagrindinį aktą, kuriuo pagal programą „Europos horizontas“ laikotarpiui iki 2031 m. gruodžio 31 d. įsteigiama Netaršios aviacijos bendroji įmonė, kuri pakeičia bendrąją įmonę „Švarus dangus 2“;
- C. kadangi Netaršios aviacijos bendroji įmonė yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu veikiantis subjektas, kurio paskirtis – pertvarkyti aviacijos ateitį į tvarią ir klimatui neutralią;
- D. kadangi bendrosios įmonės narės steigėjos yra ES, kuriai atstovauja Komisija, ir aviacijos sektoriaus organizacijos, dalyvaujančios kuriant naujus pasaulinius patikimų ir neutralaus poveikio klimatui aviacijos sistemų standartus;
- E. kadangi Sąjungos finansinis įnašas į bendrąją įmonę, įskaitant EEE asignavimus, skirtus administracinėms ir veiklos išlaidoms padengti, yra iki 1,7 mlrd. EUR, įskaitant iki 39,223 mln. EUR administracinėms išlaidoms; kadangi kiti nei Sąjunga bendrosios įmonės nariai per dešimties metų laikotarpį skiria arba susitaria, kad juos sudarantys arba su jais susiję subjektai skirtų iš viso bent 2,4 mlrd. EUR įnašą, įskaitant iki 39,223 mln. EUR administracinėms išlaidoms padengti;

Biudžeto ir finansų valdymas

1. džiaugiasi dėl fakto, kad remiantis Audito Rūmų ataskaita, bendrosios įmonės metinėse ataskaitose už 2021 m. gruodžio 31 d. pasibaigusius finansinius metus bendrosios įmonės finansinė padėtis 2021 m. gruodžio 31 d., jos operacijų rezultatai, jos grynujų pinigų srautai ir grynojo turto pokyčiai, susiję su tą dieną pasibaigusiais metais, visais esminiais aspektais pateikti teisingai, laikantis jos finansinio reglamento ir Komisijos apskaitos pareigūno priimtų apskaitos taisyklių, o finansinėse ataskaitose atspindimos operacijos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos;
2. pripažįsta, kad programoje „Europos horizontas“ bendrajai įmonei numatyti plataus užmojo tikslai, kuriuos galima pasiekti tik parengus ir įgyvendinus veiksmingus sprendimus, kuriais šalinami vidaus kontrolės sistemų trūkumai ir pasirengiama būsimiems iššūkiams, kylantiems dėl padidėjusios atsakomybės, pvz., žmoniškųjų išteklių valdymo ir planavimo srityje; atsižvelgdamas į tai, atkreipia dėmesį į tai, kad ypač sudėtingi ir sudėtingi skaičiavimai ir ataskaitų teikimo reikalavimai kelia didelę klaidų riziką, todėl ragina išnagrinėti supaprastinimo galimybes, kai tai įmanoma ir suderinama su esama teisine sistema;

⁽¹⁾ 2021 m. lapkričio 19 d. Tarybos reglamentas (ES) 2021/2085, kuriuo pagal programą „Europos horizontas“ steigiamos bendrosios įmonės ir panaikinami reglamentai (EB) Nr. 219/2007, (ES) Nr. 557/2014, (ES) Nr. 558/2014, (ES) Nr. 559/2014, (ES) Nr. 560/2014, (ES) Nr. 561/2014 bei (ES) Nr. 642/2014 (OL L 427, 2021 11 30, p. 17).

3. pažymi, kad galutinis biudžetas, kuris bendrajai įmonei buvo prieinamas 2021 m. (įskaitant iš naujo įrašytus nepanaudotus ankstesnių metų asignavimus, asignuotąsias pajamas ir kitiems metams perskirtas lėšas), sudarė 182,6 mln. EUR įsipareigojimų asignavimų ir 189,9 mln. EUR mokėjimų asignavimų;
4. supranta, kad biudžeto vykdymui poveikį padarė COVID-19 pandemijos padėtis, visų pirma susijusi su mokėjimų asignavimais administracinėms išlaidoms, ir kad vis dėlto 2021 m. bendrosios įmonės įsipareigojimų asignavimų įvykdymo lygis buvo 99,6 % (išskyrus nepanaudotus asignavimus, kurių einamųjų metų nereikia), o mokėjimų asignavimai buvo įvykdyti iki 82,3 % turimų lėšų, išskyrus nepanaudotus 2021 m. 22,9 mln. EUR asignavimus (56,3 % nepanaudotų asignavimų, jei nepanaudoti asignavimai įtraukiami į bendrą mokėjimų biudžetą);
5. pažymi, kad 2021 m. pabaigoje bendroji įmonė buvo beveik visiškai įsipareigojusi skirti 1 716 mln. EUR iš didžiausio ES įnašo, skirto pagal programą „Horizontas 2020“ pasirašytiems susitarimams dėl dotacijų; pažymi, kad iš šios sumos apie 273 mln. EUR (arba 16 %) dar reikės sumokėti artimiausiais metais; be to, primena, kad privatieji nariai teisiškai įsipareigojo skirti 2 113,8 mln. EUR vertės nepiniginius įnašus;
6. pabrėžia, kad bendrosios įmonės 2021 m. įsipareigojimų ir mokėjimų biudžeto, skirto programos „Horizontas 2020“ projektams, įvykdymo lygis atitinkamai buvo 100 % ir 83 %;
7. remdamasis metine veiklos ataskaita pažymi, kad 2022–2023 m. planavimas buvo peržiūrėtas siekiant įtraukti perkėlimus iš 2020–2021 m. (nepanaudotos pastangos ir iš naujo suplanuoti rezultatai), kad būtų galima pranešti apie likusią veiklą iki programos pabaigos; pažymi, kad kitas laikotarpis bus labai svarbus, nes tikimasi, kad 70 % rezultatų bus pasiekta per paskutinius dvejus programos metus, o likęs finansavimas sudarys apie 10 % programos lygmeniu; be to, pažymi, kad kai kuriose naujoviškų orlaivių parodomųjų platformų ir integruotųjų technologijų parodomųjų pavyzdžių (angl. NODP/ITD) srityse vėlavimų rizika išlieka didelė, todėl nariai turi vykdyti specialią stebėseną, kad jų rezultatai būtų pasiekti per programos „Svarus dangus 2“ įgyvendinimo laikotarpį; be to, pažymi, kad tikimasi, jog per kitą laikotarpį visos naujoviškos orlaivių parodomosios platformos (angl. NODP), integruotieji technologijų parodomieji pavyzdžiai (ITPPP) ir horizontalioji veikla patvirtins planą, kurį planuojama užbaigti atliekant metų vidurio vertinimą (kuris turi būti atliktas 2022 m. liepos mėn.), o tarpinės pažangos peržiūros atliks pagrindinį vaidmenį vertinant pasiektus bendrus veiklos rezultatus ir patvirtins tvarkaraštyje nurodytų rezultatų įgyvendinimo planą;

Personalas ir viešieji pirkimai

8. pažymi, kad 2021 m. bendrosios įmonės etatų plane iš viso buvo 42 statutiniai darbuotojai (laikinieji darbuotojai ir sutartininkai) ir du deleguotieji nacionaliniai ekspertai (42 etatai) 2021 m. pabaigoje; pažymi, kad 2021 m. bendroji įmonė pradėjo dviejų pareigybių (grupės vadovo ir projekto pareigūno) įdarbinimo procesą; be to, pažymi, kad, neskaitant statutinių pareigybių, bendroji įmonė naudoja išorės paslaugų teikėjų teikiamomis, pvz., svetainės administratoriaus, IT paslaugų įmonės, kuri aptarnauja ir kitas bendrąsias įmones, 9-ių laikinųjų darbuotojų ir vieno konsultanto komunikacijos klausimais (tekstų kūrėjo anglų kalba), paslaugomis, kurie teikia papildomą paramą bendrajai įmonei;
9. atsižvelgdamas į Audito Rūmų (toliau – Audito Rūmai) ankstesnių metų pastabas, susirūpinęs pažymi, kad padėtis, kai pastaraisiais metais vis dažniau naudojamosi laikinųjų darbuotojų paslaugomis, tebėra didelė ir sudaro apie 13 % statutinių darbuotojų; primena, kad dėl didelio pagal sutartis dirbančių darbuotojų skaičiaus labai padidėja bendrosios įmonės darbuotojų kaita ir dar labiau destabilizuojama darbuotojų padėtis; be to, pabrėžia, kad laikinųjų darbuotojų pasitelkimas turėtų išlikti laikinu sprendimu, nes tai galėtų neigiamai paveikti bendrus bendrosios įmonės veiklos rezultatus, pvz., bendrųjų gebėjimų išsaugojimą, neaiškūs atskaitomybės kanalus, galimus teisinius ginčus ir mažesnę darbuotojų efektyvumą; atkreipia dėmesį į bendrosios įmonės atsakymą, kad pastaraisiais metais ji turėjo nuolat didinti laikinųjų darbuotojų skaičių dėl apribojimų, susijusių su nelanksčiu etatų planu, ir gausėjančių užduočių bei augančio darbo krūvio, ir pažymi, kad, kaip numanoma, ši tendencija kartosis ir dviejų paraleliai įgyvendinamų programų – „Svarus dangus 2“ bei naujosios Netaršios aviacijos programos – atveju; be to, pažymi, kad tinkamesnis sprendimas būtų suteikti bendrajai įmonei daugiau lankstumo, susijusio su sutartininkų etatų skaičiumi personalo plane; primena, kad bendroji įmonė turėtų parengti oficialų modelį arba gaires, kaip įvertinti darbuotojų poreikį (įskaitant esmines kompetencijas), kad būtų optimizuotas darbuotojų išteklių naudojimas.

10. džiaugiasi dėl fakto, kad bendroji įmonė kartu su kitomis bendrosiomis įmonėmis taip pat toliau įgyvendino *Systal* – internetinės žmogiškųjų išteklių priemonės saugiems atrankos procesams vykdyti – naudojimą; pažymi, kad, remiantis valdybos sprendimu dėl perklasifikavimo sistemos, 2021 m. bendroji įmonė atliko perklasifikavimą ir dėl to buvo perklasifikuota vienuolika laikinųjų darbuotojų ir trys sutartininkai;
11. apgailestauja, kad 2021 m. nebuvo paskelbtas kvietimas teikti paraiškas;
12. palankiai vertina aktyvų mažų ir vidutinių įmonių išitraukimą kalbant apie dalyvavimą (29 % visų finansuotų projektų dalyvių – 555 iš 1887) ir aukštą MVĮ pareiškėjų sėkmės lygį (43 %); primena, kad įmonė sudaro naujų galimybių MVĮ;
13. pažymi, kad 2021 m. 17 sutarčių, kurios buvo skirtos ir pasirašytos, buvo susijusios su viešaisiais pirkimais ir konkrečiomis sutartimis, skirtomis vykdomoms preliminariosioms sutartims įgyvendinti;
14. remdamasis 2021 m. metine veiklos ataskaita pažymi, kad, kalbant apie lyčių pusiausvyrą, Netaršios aviacijos bendrojoje įmonėje, palyginti su ankstesniais metais, programoje dalyvauja mažiau moteriškos lyties projektų koordinatorių, patarėjų ir ekspertų; apgailestauja, kad šie skaičiai sumažėjo, ir ragina dėti daugiau pastangų siekiant lyčių pusiausvyros;
15. pažymi, kad nuo 2016 m. bendrosios įmonės Sąjungos pensijų sistemai nemokėjo tos darbdavių įnašų dalies, kuri atitinka jų ne ES subsidijuojamų pajamų ir visų pajamų santykį, nes Komisija šių išlaidų nenumatė bendrųjų įmonių biudžete ir oficialiai neprašė atlikti mokėjimų; ragina Komisiją imtis veiksmų, kad ateityje būtų išvengta panašių problemų;
16. atkreipia dėmesį į tai, kad vis dar neatlikti tolesni veiksmai, susiję su Audito Rūmų 2020 m. rekomendacija dėl laikinųjų darbuotojų pasitelkimo; ragina bendrąją įmonę kuo greičiau spręsti šį klausimą, nes tokia padėtis bendrajai įmonei kelia nestabilumą ir didelę riziką; pažymi, kad bendrosios įmonės mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkės neįmanoma įgyvendinti esant tokiam statutinių darbuotojų skaičiui;

Vidaus kontrolė

17. pažymi, kad programos „Horizontas 2020“ mokėjimų atveju už *ex post* auditus atsakinga Komisijos Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinio direktorato Bendroji audito tarnyba; pažymi, kad, remiantis 2021 m. pabaigoje turimais *ex post* audito rezultatais, bendroji įmonė pranešė apie tipišką klaidą 1,8 % (palyginti su 1,60 % 2020 m.) ir 1,0 % likutinių klaidų lygį (palyginti su 0,91 % 2020 m.) programos „Horizontas 2020“ projektams (patvirtinimai ir galutiniai mokėjimai);
18. pažymi, kad siekdami įvertinti bendrosios įmonės veiklos mokėjimų kontrolės priemones, Audito Rūmai atliko atsitiktinai į imtį įtrauktų 2021 m. atliktų mokėjimų galutiniams paramos gavėjams pagal programą „Horizontas 2020“ auditą, kad patvirtintume *ex post* audito klaidų lygius; apgailestauja, kad vienu atveju Audito Rūmai nustatė ir kiekybiškai įvertino sisteminę klaidą, susijusią su neteisingu personalo išlaidų valandinių įkainių apskaičiavimu;
19. pabrėžia, kad Audito Rūmų nustatytas faktas patvirtino nuolatinės sisteminės klaidas, susijusias su deklaruotomis personalo išlaidomis, ir kad visų pirma MVĮ bei nauji paramos gavėjai turi daugiau klaidų nei kiti paramos gavėjai; atkreipia dėmesį į tai, kad nuo 2017 m. Audito Rūmų ankstesnėse metinėse ataskaitose taip pat reguliariai pranešama apie šias klaidas; todėl pabrėžia, kad programos „Horizontas 2020“ personalo išlaidų deklaravimo taisyklių supaprastinimas ir platesnis supaprastinto išlaidų apmokėjimo naudojimas yra būtina sąlyga siekiant stabilizuoti klaidų lygį, kad jis neviršytų reikšmingumo lygio; pabrėžia, kad bendroji įmonė turėtų stiprinti savo vidaus kontrolės sistemas, kad pašalintų padidėjusią riziką, susijusią su MVĮ ir naujais paramos gavėjais, ir primygtinai skatinti tam tikrų kategorijų paramos gavėjus, kurie yra labiau linkę daryti klaidų, pavyzdžiui, MVĮ ir naujus paramos gavėjus, naudotis Personalo išlaidų vedliu. palankiai vertina tai, kad 2022 m. visos bendrosios įmonės pradėjo įgyvendinti klaidų lygio mažinimo veiksmus pagal Audito Rūmų pasiūlytą veiksmą, be kita ko, ieškodamos galimybių taikyti supaprastintas išlaidų formas, pvz., vieneto įkainius, fiksuotąsias sumas ir fiksuotąsias normas;

20. yra giliai susirūpinęs dėl to, kad 2021 m. svarbūs dokumentai (pavyzdžiui, vertinimo komisijos narių interesų konflikto nebuvimo deklaracijos, viešųjų pirkimų vertinimo ataskaitos, įdarbinimo vertinimo ataskaitos, sprendimai dėl įdarbinimo atrankos komisijų, sprendimai dėl viešųjų pirkimų sutarčių skyrimo ir darbo sutartys) buvo tvirtinami perkopijuojant atsakingo leidimus suteikiančio pareigūno parašo atvaizdą į „Word“ formato dokumentą ir tada bylą konvertuojant į PDF formatą. pritaria Audito Rūmų pastebėjimui, kad ši praktika gali kelti teisinę riziką, nes atmetas kandidatas gali ginčyti pasirašytų vertinimo dokumentų tvarkingumą; ragina bendrąją įmonę nedelsiant nutraukti šią praktiką ir pasirinkti saugų leidimų išdavimo metodą;
21. pažymi, kad bendrosiose įmonėse nėra suderintos „administracinių išlaidų“ apibrėžties, kuri yra jos narių finansinių įnašų apskaičiavimo pagrindas ir išankstinė palyginamų sumų nustatymo sąlyga; atsižvelgdamas į tai, ragina priimti bendras gaires, kad visos bendrosios įmonės laikytųsi suderinto požiūrio į tam tikrų administracinių išlaidų kategorijų klasifikavimą, pvz., konsultacijų, tyrimų, analizių, vertinimų ir techninės pagalbos išlaidas;
22. palankiai vertina skaitmeninio parašo įdiegimą; ragina įmonę siekti tolesnės skaitmenizacijos;

Vidaus auditas

23. remdamasis metine veiklos ataskaita pažymi, kad bendrosios įmonės vidaus audito funkcijas 2021 m. atliko Komisijos vidaus audito tarnyba (VAT) ir Netaršios aviacijos bendrosios įmonės vidaus audito pareigūnas pagal Finansinių taisyklių reglamento 28 ir 29 straipsnius;
24. pažymi, kad 2021 m. VAT neatliko naujo patikinimo audito; pažymi, kad buvo atlikti keli tolesnių veiksmų, susijusių su ankstesnėmis rekomendacijomis, auditai; pažymi, kad tolesni veiksmai, susiję su programos „Horizontas 2020“ dotacijų įgyvendinimo auditu (2020 m. spalio 22 d. galutinė ataskaita), pradėti 2021 m. balandžio mėn.; pažymi, kad 2021 m. birželio mėn. VAT padarė išvadą, jog bendroji įmonė tinkamai ir veiksmingai įgyvendino šias tris rekomendacijas, todėl jos buvo laikomos įvykdytomis;
25. pažymi, kad tolesni veiksmai, susiję su veiklos rezultatų valdymo auditu (2017 m. lapkričio 20 d. galutinė ataskaita), pradėti 2021 m. liepos mėn.; pažymi, kad atitinkama rekomendacija buvo susijusi su programos „Horizontas 2020“ projektų rezultatų stebėsenos ir ataskaitų teikimu; pažymi, kad veiksmų planą sudarė trys poveiksmiai, kuriais buvo pašalinti bendrosios įmonės stebėsenos proceso trūkumai, susiję su partnerių „Švarus dangus 2“ projektų indėliu siekiant programos „Švarus dangus 2“ aukšto lygio tikslų; pažymi, kad, pasibaigus veiksmų įgyvendinimo procesui, bendroji įmonė pasiūlė rekomendacijas VAT keliais etapais, kad būtų pasirengta užbaigimui, o paskutinį kartą atnaujinimas buvo pateiktas 2021 m. gegužės mėn.; pažymi, kad Netaršios aviacijos bendrajai įmonei skirtame konkrečiame pranešime dėl 2021 m. VAT padarė išvadą, kad rekomendacijos laikomos įgyvendintomis;
26. pažymi, kad tolesni veiksmai, susiję su veiklos rezultatų valdymo auditu (galutinė ataskaita paskelbta 2017 m. lapkričio 20 d.) ir su programos „Horizontas 2020“ dotacijų procesu (nuo kvietimo teikti pasiūlymus temų nustatymo iki susitarimo dėl dotacijos pasirašymo) (galutinė ataskaita paskelbta 2016 m. lapkričio 15 d.), prasidėjo 2022 m. sausio mėn.; pažymi, kad bendroji įmonė keliais etapais įgyvendino dvi rekomendacijas, susijusias su bendrosios įmonės vidaus procedūrų aprašų atnaujinimu, pvz., Valdymo vadovą ir kokybės vadovą, atsižvelgdama į dabartinius programos „Horizontas 2020“ procesus, ir pasiūlė VAT jas galutinai užbaigti 2021 m. lapkričio mėn.; pažymi, kad Netaršios aviacijos bendrajai įmonei skirtoje metinėje ataskaitoje dėl 2021 m. VAT padarė išvadą, kad rekomendacijos laikomos įgyvendintomis;

Sukčiavimo ir interesų konfliktų prevencija

27. palankiai vertina tai, kad 2021 m. bendroji įmonė toliau taikė valdybos priimtus sprendimus dėl interesų konfliktų prevencijos ir valdymo taisyklių, taikomų bendrosios įmonės organams ir bendrosios įmonės darbuotojams, ir kad vykdamas susijusius procesus, pavyzdžiui, susijusius su bendrosios įmonės valdybos nariais, vertinimo procedūrų

ekspertais, viešųjų pirkimų ir įdarbinimo kolegijomis, nuosekliai taikomos reikiamos atsargumo priemonės galimiems konfliktams nustatyti; pabrėžia, kad bendrosios įmonės politika dėl itin svarbių funkcijų buvo parengta remiantis specialiu rizikos vertinimu ir bus baigta rengti 2022 m.;

28. atkreipia dėmesį, kad, remiantis Audito Rūmų vertinimu, sukčiavimo bankrotų ar kitokio sukčiavimo rizika, siekiant išvengti finansinių problemų ir tiekimo apribojimų, COVID-19 pandemijos kontekste turi būti laikoma papildoma grėsme teisėtumui ir tvarkingumui; vertina tai, kad bendroji įmonė sudarė specifinę rizika grindžiamą *ex post* auditų imtį, kuri apimtų bendrosios įmonės dotacijų susitarimų dėl partnerių (GAP) projektų sluoksnį, o tai rodo tam tikrą su COVID-19 susijusių apribojimų poveikį, kaip aprašyta Audito Rūmų, pvz., finansinius trūkumus, veiklos vėlavimus, dideles asmenines išlaidas, palyginti su vidurkiu;
29. apgailestauja, kad 2021 m. OLAF paskelbė išvadas ir ataskaitas dėl dviejų atvejų, susijusių su „Švarus dangus 1“ ir „Švarus dangus 2“ dotacijomis ir abiem atvejais pasitvirtino įtarimai sukčiavimu;
30. pažymi, kad OLAF rekomendacijose abiem atvejais daugiausia dėmesio skiriama priemonėms, kurių turi imtis bendroji įmonė, kad susigražintų finansavimą ir apsvarstytų galimybę nurodyti subjektą ir asmenį EK sistemose (neįtraukimo duomenų bazėje); pažymi, kad bendroji įmonė užbaigė Bendrajame Teisme nagrinėjamą bylą dėl bylos Italijoje (pateiktą 2018 m.) ir stengsis vykdyti Bendrojo Teismo sprendimą nacionaliniu lygmeniu; pažymi, kad, kalbant apie Belgijos bylą, bendroji įmonė, remdamasi OLAF ataskaita ir sukčiavimo patvirtinimu, jau 2017 m. užregistravo savo finansinius reikalavimus likvidatoriui, o bendroji įmonė analizuoja, kokių teisminių veiksmų galima imtis nacionaliniu lygmeniu.